

EL

EL

EL

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 7.5.2008
COM(2008) 238 τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ, ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ**

**EMU@10: επιτυχίες και προκλήσεις μετά από δέκα έτη λειτουργίας της Οικονομικής
και Νομισματικής Ένωσης**

{SEC(2008) 553}

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ, ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ**

**EMU@10: επιτυχίες και προκλήσεις μετά από δέκα έτη λειτουργίας της Οικονομικής
και Νομισματικής Ένωσης**

ΈΝΑ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΒΗΜΑ

Στις 2 Μαΐου 1998, οι ηγέτες της Ευρώπης έλαβαν την ιστορική απόφαση να καθιερώσουν το ενιαίο νόμισμα, το ευρώ., την 1η Ιανουαρίου 1999. Η μετάβαση αυτή στην τελευταία φάση της ΟΝΕ - της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης - αποτέλεσε ορόσημο στην πορεία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Αν και επρόκειτο κατ'ουσία για ένα οικονομικού χαρακτήρα, έστειλε στους Ευρωπαίους πολίτες και στον υπόλοιπο κόσμο ένα ηχηρότατο πολιτικό μήνυμα, ότι δηλαδή η Ευρώπη ήταν σε θέση να λάβει αποφάσεις μακρόπνοες για την εδραίωση ενός κοινού μέλλοντος που θα εξασφαλίζει ευημερία σε μια ήπειρο που υπήρξε υπερβολικά συχνά θέατρο πολέμων και οικονομικής και πολιτικής αστάθειας. Η θέσπιση της ΟΝΕ - της σημαντικότερης νομισματικής μεταρρύθμισης από τον καιρό της συμφωνίας του Bretton Woods – αποτέλεσε τολμηρή και χωρίς προηγούμενο κίνηση στη σύγχρονη ευρωπαϊκή οικονομική ιστορία και άλλαξε το παγκόσμιο οικονομικό τοπίο.

Μετά από δέκα έτη ζωής, το ευρώ σημειώνει εντυπωσιακή επιτυχία. Το ενιαίο νόμισμα έχει καταστεί σύμβολο της Ευρώπης, θεωρείται δε από τους πολίτες της ευρωζώνης ως ένα από τα θετικότερα αποτελέσματα της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, παράλληλα με την επίτευξη της ελευθερίας κίνησης μέσα στην ΕΕ και την παγίωση της ειρήνης στην Ευρώπη. Ένας στους δύο πολίτες στην ευρωζώνη βεβαιώνει ότι η ΕΕ είναι συνώνυμη με το ενιαίο νόμισμα. Η ΟΝΕ έχει διασφαλίσει μακροοικονομική σταθερότητα και έδωσε ώθηση στο διασυνοριακό εμπόριο, τη χρηματοοικονομική ολοκλήρωση και τις επενδύσεις. Ο αριθμός χωρών που έχουν υιοθετήσει το ευρώ έχει αυξηθεί από ένδεκα αρχικά χώρες σε δεκαπέντε στις αρχές του 2008 και προβλέπεται να αυξηθεί περαιτέρω. Η ΟΝΕ αποτελεί επίτευγμα στρατηγικής σημασίας για την ΕΕ, και μάλιστα για τον κόσμο γενικότερα, στον οποίο η Ευρώπη έχει καταστεί πόλος μακροοικονομικής σταθερότητας, ιδιαίτερα ευπρόσδεκτος στις παρούσες συνθήκες οικονομικών κλυδωνισμών.

Μολονότι το ευρώ αποτελεί αναμφισβήτητη επιτυχία, **δεν έχει, μέχρι τώρα, ανταποκριθεί σε ορισμένες από τις αρχικές προσδοκίες.** Η παραγωγή και ιδίως η άνοδος της παραγωγικότητας υστερούν σε σχέση με εκείνες άλλων ανεπτυγμένων χωρών, ενώ αυξήθηκαν οι ανησυχίες για τη δίκαιη κατανομή του εισοδήματος και του πλούτου. Επιπλέον, έχουν τώρα καταστεί πειστικότερες ορισμένες σοβαρές προκλήσεις, οι οποίες είτε δεν είχαν ακόμα αναφανεί ή άρχιζαν μόλις να γίνονται εμφανείς τον καιρό που επινοήθηκε η ΟΝΕ. Η παγκοσμιοποίηση εξελίσσεται ολοταχώς και οι φυσικοί πόροι σπανίζουν όλο και περισσότερο. Η κλιματική αλλαγή και οι επενέργειες της γήρανσης του πληθυσμού θα επιβαρύνουν ακόμη περισσότερο την ικανότητα ανάπτυξης των οικονομιών μας. Πέραν αυτού, οι ανεξέλεγκτες παγκόσμιες ανισότητες ασκούν πίεση στη συναλλαγματική ισοτιμία

του ευρώ και τη λειτουργία των χρηματοπιστωτικών μας συστημάτων. Ταυτόχρονα, ενώ η σταδιακή διεύρυνση της ευρωζώνης θα προσδώσει δυναμισμό στην οικονομία της, θα αυξήσει επίσης τη διαφορετικότητα της ΟΝΕ, θέτοντας σε εντονότερη δοκιμασία την προσαρμοστική της ικανότητα.

Στην παρούσα ανακοίνωση και τη συνοδευτική έκθεση¹ αξιολογείται η εμπειρία της πρώτης δεκαετίας της ΟΝΕ, προσδιορίζονται οι στόχοι και οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει η ευρωζώνη και προτείνεται θεματολόγιο άσκησης πολιτικής για τη συνέχιση της επιτυχούς πορείας της ΟΝΕ.

ΟΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΕΣ ΤΩΝ ΔΕΚΑ ΠΡΩΤΩΝ ΕΤΩΝ

Η εισαγωγή του ευρώ αποτέλεσε ριζική αλλαγή στο μακροοικονομικό περιβάλλον των κρατών μελών που το υιοθέτησαν, και όχι μόνο. Μια ενιαία νομισματική πολιτική συνδυαζόμενη με εθνικές, αλλά συντονισμένες μεταξύ τους, δημοσιονομικές πολιτικές έχει τονώσει τη μακροοικονομική σταθερότητα. Οι αναπροσαρμογές συναλλαγματικών ισοτιμιών που τραυμάτισαν κατά διαστήματα τις ευρωπαϊκές οικονομίες έχουν καταστεί παρελθόν. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ), στην οποία έχει ανατεθεί η άσκηση της νομισματικής πολιτικής της ευρωζώνης, αναδείχθηκε γρήγορα σε ένα αξιόπιστο όργανο. Η δημοσιονομική πειθαρχία έχει βελτιωθεί σημαντικά, ενισχυόμενη από το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης (ΣΣΑ). Η οικονομία της ευρωζώνης ακολούθησε ταχύτερη πορεία οικονομικής και χρηματοοικονομικής ολοκλήρωσης από το υπόλοιπο της ΕΕ, έχει δε ενισχυθεί η ανθεκτικότητά της έναντι των εξωτερικών κραδασμών. Συνολικά, έχει συντελεσθεί πρόοδος σε πολλά μέτωπα, όπως τονίζεται στα ακόλουθα σημεία.

Η νομισματική πολιτική σταθεροποίησε τις μακροχρόνιες προσδοκίες για τον πληθωρισμό σε επίπεδο πλησίον εκείνου που αντιστοιχεί στον ορισμό της ΕΚΤ για τη σταθερότητα τιμών. Ο πληθωρισμός κινήθηκε κατά μέσον όρο μόλις πάνω από 2% κατά την πρώτη δεκαετία της ΟΝΕ, υποχωρώντας από 3% κατά τη δεκαετία του 1990 και από 8 έως 10% τις δεκαετίες του 1970 και του 1980. Από τότε που υιοθετήθηκε το ευρώ, τα ονομαστικά επιτόκια έχουν μειωθεί και κυμαίνονται κατά μέσον όρο γύρω στο 5%, κάτω από το 9% της δεκαετίας του 1990 και το 12% της δεκαετίας του 1980. Σε πραγματικούς όρους, τα επιτόκια στην ΟΝΕ έχουν μειωθεί σε επίπεδα πρωτόγνωρα για αρκετές δεκαετίες, ακόμη και στις χώρες που παρουσίαζαν τον υψηλότερο βαθμό σταθερότητας πριν από την υιοθέτηση του ευρώ. Ο πληθωρισμός έχει ομολογουμένως αυξηθεί πρόσφατα, κυρίως λόγω των εκτίναξης τιμών του πετρελαίου και των βασικών αγαθών, ενώ εξαιτίας της αναστάτωσης στις χρηματοπιστωτικές αγορές έχουν καταστεί αυστηρότεροι όροι δανεισμού για τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις. Αναμένεται όμως επιστροφή σε χαμηλό πληθωρισμό και πλέον φυσιολογικά επίπεδα πιστωτικών όρων μόλις χαλαρώσουν αυτές οι εξωτερικές πιέσεις - μολονότι οι τιμές του πετρελαίου και των βασικών αγαθών μπορεί να εξακολουθήσουν να έχουν ανοδικές τάσεις καθώς η ζήτηση από τις ταχέως αναπτυσσόμενες χώρες παραμένει ισχυρή.

¹ SEC(2008) 553 "EMU@10 : επιτυχίες και προκλήσεις μετά από δέκα έτη λειτουργίας της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης".

Οι δημοσιονομικές πολιτικές έχουν στηρίξει τη μακροοικονομική σταθερότητα στην ΟΝΕ. Στη διάρκεια των τελευταίων ολίγων ετών η πρόοδος της δημοσιονομικής ενοποίησης υπήρξε εντυπωσιακή, κορυφώθηκε δε όταν το έλλειμμα έφθασε στο 0,6% μόλις του ΑΕΠ το 2007, σε σύγκριση με μέσον όρο 4% σε αμφοτέρως τις δεκαετίες, του 1980 και του 1990. Η μεταρρύθμιση του ΣΣΑ το 2005 όχι μόνο συνέτεινε σε μεγαλύτερη πειθαρχία, αλλά έδωσε επίσης ώθηση σε πλέον διατηρήσιμη διόρθωση των υπερβολικών ελλειμμάτων αποθαρρύνοντας την προσφυγή σε εφάπαξ μέτρα. Μολονότι δεν εξαλείφθηκαν πλήρως, κατέστησαν λιγότερο συνήθεις οι προκυκλικές δημοσιονομικές πολιτικές. Το αποτέλεσμα είναι ότι, με τη βοήθεια επίσης των απροσδόκητα αυξημένων φορολογικών εσόδων των τελευταίων ολίγων ετών, καμία χώρα της ευρωζώνης δεν είχε έλλειμμα πάνω από 3% του ΑΕΠ το 2007 και το συνολικό έλλειμμα για την ευρωζώνη (στο 0,6% του ΑΕΠ το 2007) ήταν το χαμηλότερο εδώ και δεκαετίες. Πράγματι, δέκα από τις δεκαπέντε χώρες της ευρωζώνης είχαν το 2007 είτε πλεονασματικό είτε σχεδόν ισοσκελισμένο προϋπολογισμό.

Η ΟΝΕ τόνωσε την ενοποίηση της οικονομίας και της αγοράς. Η εξάλειψη του συναλλαγματικού κινδύνου και το χαμηλότερο κόστος των διασυνοριακών συναλλαγών βοήθησαν στην ανάπτυξη της ενιαίας αγοράς και στην ενοποίηση των αγορών προϊόντων. Οι εμπορικές ροές εντός της ευρωζώνης αντιπροσωπεύουν τώρα το ένα τρίτο του ΑΕΠ της ζώνης αυτής, που σημαίνει αύξηση σε σύγκριση με το ένα τέταρτο του ΑΕΠ προ δέκα ετών, οι διαθέσιμες δε εκτιμήσεις δείχνουν ότι η εξάλειψη της μεταβλητότητας των συναλλαγματικών ισοτιμιών δικαιολογεί κατά το ήμισυ την αύξηση αυτή. Επιπλέον, οι ξένες άμεσες επενδύσεις εντός της ευρωζώνης ισοδυναμούν τώρα με το ένα τρίτο του ΑΕΠ σε σύγκριση με ένα πέμπτο αρχικά. Οι εκτιμήσεις δείχνουν ότι μέχρι και τα δύο τρίτα της αύξησης μπορούν να αποδοθούν άμεσα στη δημιουργία του ενιαίου νομίσματος. Οι εξελίξεις αυτές με τη σειρά τους απέφεραν μείζονες οικονομίες κλίμακας, τόνωσαν τον ανταγωνισμό και είχαν αξιοσημείωτες επιπτώσεις στην παραγωγικότητα. Ομοίως, η υποχώρηση του ασφαλιστικού κινδύνου που ενσωματώνεται στο κόστος κεφαλαίου ενίσχυσε τον σχηματισμό κεφαλαίου, ο οποίος έχει φθάσει τώρα σε ποσοστό σχεδόν 22% του ΑΕΠ – επίπεδο που έχει να σημειωθεί από τις αρχές της δεκαετίας του 1990. Συνολικά εκτιμάται ότι μέσω των διαφόρων αυτών διαύλων το ενιαίο νόμισμα έχει βελτιώσει την ωριαία παραγωγικότητα της εργασίας έως και κατά 5% από τότε που θεσπίστηκε το ευρώ.

Το ευρώ έχει ενεργήσει ως ισχυρός καταλύτης για την ολοκλήρωση της χρηματαγοράς. Οι διατραπεζικές χρηματαγορές στην ζώνη του ευρώ έχουν πλήρως ενοποιηθεί, ενώ οι διασυνοριακές διατραπεζικές συναλλαγές επεκτάθηκαν σταθερά από το 1999. Επιταχύνθηκε η διασυνοριακή ενοποίηση μεταξύ τραπεζών, με τους δεκαέξι μεγαλύτερους τραπεζικούς ομίλους να διατηρούν τώρα περισσότερο από το 25% των ευρωπαϊκών περιουσιακών τους στοιχείων εκτός της χώρας όπου εδρεύουν. Εμφανίστηκε μια σημαντική αγορά ομολόγων του ιδιωτικού τομέα σε ευρώ, με ετήσια έκδοση ακαθάριστης αξίας πάνω από 1 τρισεκατ. ευρώ, υπερβαίνοντας σημαντικά τα περίπου 800 δισεκατ. ευρώ των εκδόσεων τίτλων του δημόσιου τομέα. Οι αγορές μετοχών έχουν επίσης ολοκληρωθεί γρηγορότερα από όσο σε άλλα μέρη του κόσμου, με αύξηση από 20 σε 40% του μεριδίου κατοχής μετοχικών τίτλων σε άλλες χώρες της ευρωζώνης. Η υποδομή της χρηματαγοράς έχει βελτιωθεί, σημειώθηκε δε πρόοδος στις διασυνοριακές χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες χονδρικής, ενώ ο ενιαίος χώρος πληρωμών σε ευρώ προβλέπεται να εξαλείψει τις διαφορές μεταξύ εθνικών και διασυνοριακών λιανικών πληρωμών. Παράλληλα, έχει επιτευχθεί κάποιος βαθμός ρυθμιστικής και εποπτικής σύγκλισης με την εφαρμογή του προγράμματος δράσης για τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και τη λειτουργία των επιτροπών Lamfalussy.

Η ΟΝΕ βελτίωσε την ανθεκτικότητα της ζώνης του ευρώ έναντι των δυσμενών εξωτερικών εξελίξεων. Κατά την πρώτη δεκαετία της λειτουργίας της, η ευρωζώνη έχει εκτεθεί σε σειρά εξωτερικών κλυδωνισμών συνδεδεμένων με την διεθνή οικονομική συγκυρία, με σημαντικότερο γεγονός την χρηματιστηριακή κατάρρευση (φούσκα) των ηλεκτρονικών δικτυακών υπηρεσιών και την επακόλουθη ύφεση στις ΗΠΑ, στις αρχές της δεκαετίας του 2000. Πάντως, η μετέπειτα επιβράδυνση στην ευρωζώνη στις αρχές της δεκαετίας ήταν σημαντικά ηπιότερη απ'ό,τι σε ανάλογα επεισόδια πριν από την υιοθέτηση του ενιαίου νομίσματος. Σήμερα, για μία ακόμη φορά, η ευρωζώνη φαίνεται προστατευμένη από τις χειρότερες συνέπειες της παρούσας παγκόσμιας οικονομικής αναταραχής. Σε αυτό συνέβαλε η σταθεροποίηση των πληθωριστικών προσδοκιών, όπως και οι μεταρρυθμίσεις που διενεργήθηκαν βάσει της στρατηγικής της Λισαβόνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση και η ανανεωμένη δημοσιονομική πειθαρχία μετά τη μεταρρύθμιση του ΣΣΑ.

Η ΟΝΕ έχει αποφέρει **σημαντικά οφέλη στις χώρες μέλη της που βρίσκονται σε διαδικασία κάλυψης της υστέρησης.** Το περιβάλλον μακροοικονομικής σταθερότητας και χαμηλών επιτοκίων, σε συνδυασμό με τη στήριξη που παρείχαν η πολιτική συνοχής και τα Διαρθρωτικά Ταμεία της και το Ταμείο Συνοχής, δημιούργησαν τις συνθήκες για την επιτάχυνση της κάλυψης της υστέρησης· οι θετικές επιδράσεις των υγιών οικονομικών πολιτικών ενισχύθηκαν με την ανάπτυξη και ενοποίηση των εθνικών χρηματαγορών με τις αντίστοιχες της ευρωζώνης. Δεν αποτελεί επομένως έκπληξη το γεγονός ότι η συμμετοχή στην ΟΝΕ θεωρείται ιδιαίτερα ελκυστική από τα δώδεκα κράτη μέλη που έχουν προσχωρήσει στην ΕΕ από το 2004· τρία μάλιστα απ'αυτά έχουν ήδη ενταχθεί επιτυχώς στην ευρωζώνη και η Σλοβακία είναι έτοιμη να εισέλθει το 2009.

Το ευρώ έχει καθιερωθεί σταθερά ως **το δεύτερο διεθνές νόμισμα παγκοσμίως.** Το σύνολο των διεθνών χρεωστικών τίτλων σε ευρώ ξεπέρασαν το αντίστοιχο σε δολάρια ΗΠΑ το 2004, ενώ το ποσοστό των εκφρασμένων σε ευρώ τραπεζικών δανείων που εξέδωσαν τράπεζες της ευρωζώνης προς δανειζόμενους εκτός της ευρωζώνης φθάνει πλέον σε 36% συγκριτικά με 45% των δανείων σε δολάρια ΗΠΑ. Το ευρώ αποτελεί το νόμισμα με τη δεύτερη μεγαλύτερη διαπραγματευτική κίνηση στις αγορές ξένου συναλλάγματος παγκοσμίως και χρησιμοποιείται σε ποσοστό μεγαλύτερο από το ένα τρίτο του συνόλου των πράξεων σε συνάλλαγμα. Η επίσημη χρήση του ευρώ έχει αυξηθεί, με το μερίδιο των γνωστών αποθεμάτων σε ευρώ να αυξάνεται από 18% το 1999 σε πάνω από 25% το 2007. Ομοίως έχει αυξηθεί ο ρόλος του ως νομίσματος για την τιμολόγηση των εμπορικών πράξεων ή ως μέσου διακανονισμού, αντιπροσωπεύοντας ποσοστό μεγαλύτερο από το 50% του εξωτερικού εμπορίου της ευρωζώνης. Το ευρώ έχει επίσης καταστεί πολύ σημαντικό σε πολλές τρίτες χώρες, ειδικότερα σε υποψήφιες για ένταξη στην ευρωζώνη και σε γειτονικές χώρες της ΕΕ, στις οποίες 60% περίπου των εμπορικών συναλλαγών τιμολογούνται σε ευρώ.

Η ευρωζώνη έχει καταστεί **πόλος σταθερότητας για την Ευρώπη και την παγκόσμια οικονομία.** Χάρη στο ανερχόμενο διεθνές κύρος του ευρώ και το τεράστιο μέγεθος της οικονομίας της ευρωζώνης, οι ασκούμενες οικονομικές πολιτικές στους κόλπους της ΟΝΕ έχουν αυξανόμενο παγκόσμιο αντίκτυπο. Με ισοσκελισμένες εξωτερικές συναλλαγές, αξιόπιστο μακροοικονομικό πλαίσιο και υγιές χρηματοπιστωτικό σύστημα, η ευρωζώνη συμβάλλει στην ομαλή εξέλιξη της παγκόσμιας οικονομίας, ακόμη και κατά την περίοδο έντονης αναστάτωσης των τελευταίων μηνών.

Η ευρωζώνη έχει αναπτύξει **μια υγιή δομή οικονομικής διακυβέρνησης**. Μολονότι η μείζων ευθύνη άσκησης της οικονομικής πολιτικής εξακολουθεί να παραμένει σε εθνικό επίπεδο, τα κράτη μέλη της ΟΝΕ έχουν συνειδητοποιήσει τη σημασία των υγιών δημόσιων οικονομικών και των ευέλικτων και ολοκληρωμένων αγορών προϊόντων, εργασίας και χρήματος για την αποδοτική λειτουργία της ΟΝΕ. Η μεταρρύθμιση του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης το 2005 αύξησε την συμμετοχή των εθνικών κυβερνήσεων στο πλαίσιο της δημοσιονομικής διακυβέρνησης. Παράλληλα, η αναθεωρημένη στρατηγική της Λισαβόνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση, που αποτελεί το βασικό μέσο για το συντονισμό των ευρωπαϊκών οικονομικών πολιτικών, διευκρινίζει στην κατευθυντήρια γραμμή αριθ. 6 ότι τα κράτη μέλη θα πρέπει “να συμβάλουν σε μια δυναμική και εύρυθμη ΟΝΕ”. **Η Ευρωομάδα/Eurogroup έχει χρησιμεύσει ως το κύριο βήμα** στο οποίο πραγματεύονται οι υπουργοί οικονομικών της ευρωζώνης ζητήματα σχετικά με το ενιαίο νόμισμα πέραν των καθηκόντων εποπτείας και συντονισμού με βάση τη Συνθήκη. Καθώς ο άτυπος χαρακτήρας της ενθαρρύνει τις ανοικτές και ειλικρινείς συζητήσεις, η Ευρωομάδα είναι κατάλληλη για την ανάπτυξη κοινών και σαφών θέσεων σχετικά με μακροοικονομικά ζητήματα που αφορούν την ευρωζώνη. Με την πάροδο του χρόνου έχει αποκτήσει μεγαλύτερη ορατότητα και σπουδαιότητα, ιδίως από τότε που όρισε τον πρώτο μόνιμο πρόεδρό της τον Ιανουάριο 2005. Στο διεθνές πεδίο, συλλογική δράση αναληφθείσα από την ευρωζώνη απέφερε εντονότερη εξωτερική επιρροή, όπως καταδείχθηκε από τη συμμετοχή της τρόικας της Ευρωομάδας - του προέδρου της Ευρωομάδας, του προέδρου της ΕΚΤ και του αρμόδιου για τις οικονομικές και νομισματικές υποθέσεις Επιτρόπου – σε διμερείς διαλόγους με την Κίνα και άλλες χώρες, και τις καθοδηγούμενες από το ΔΝΤ περυσινές πολυμερείς διαβουλεύσεις με αντικείμενο τις παγκόσμιες ανισότητες.

Όλες οι ανωτέρω θετικές εξελίξεις κορυφώθηκαν με **τη δημιουργία αριθμού ρεκόρ 16 εκατομμυρίων θέσεων εργασίας κατά την πρώτη δεκαετία της ΟΝΕ** στην ευρωζώνη. Η απασχόληση σημείωσε άνοδο σχεδόν κατά 15% από τότε που θεσπίστηκε το ενιαίο νόμισμα, ενώ η ανεργία μειώθηκε σε περίπου 7% του εργατικού δυναμικού, το χαμηλότερο ποσοστό εδώ και δεκαπέντε έτη και πλέον. Πράγμα σημαντικό, η αύξηση των θέσεων απασχόλησης υπήρξε ταχύτερη από την αντίστοιχη σε άλλες ώριμες οικονομίες, συμπεριλαμβανομένων των Ηνωμένων Πολιτειών. Ο κύριος όγκος των βελτιώσεων αυτών αντικατοπτρίζει μεταρρυθμίσεις τόσο των αγορών εργασίας όσο και των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης, που πραγματοποιήθηκαν βάσει της στρατηγικής της Λισαβόνας για ανάπτυξη και απασχόληση και στο πλαίσιο του συντονισμού και της επιτήρησης της ΟΝΕ, όπως επίσης και τη συγκράτηση των αμοιβών που χαρακτήρισε τις περισσότερες από τις χώρες της ευρωζώνης. Αυτό καταδεικνύει σαφώς ότι το εργατικό δυναμικό της Ευρώπης είναι ικανό να αντεπεξέρχεται σε νέες προκλήσεις και να τολμά τις αναγκαίες αλλαγές που τελικώς θα αποφέρουν τη δημιουργία και άλλων θέσεων εργασίας και υψηλότερη οικονομική μεγέθυνση.

ΕΝΑΠΟΜΕΝΟΥΣΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΝΕ ΕΝΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΝΕΕΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΕΣ ΤΑΣΕΙΣ

Η συνολική εικόνα της πρώτης δεκαετίας της ΟΝΕ είναι επομένως πολύ θετική. Ωστόσο, δεν εκπληρώθηκαν όλες οι προσδοκίες.

Κινούμενη σε ρυθμούς γύρω στο 2% ετησίως, η **δυναμική ανάπτυξη παραμένει υπερβολικά χαμηλή**. Μολονότι η απασχόληση έχει αυξηθεί, και παρά τη θετική επίδραση του ενιαίου νομίσματος, η άνοδος της παραγωγικότητας επιβραδύνθηκε από 1 1/2% τη δεκαετία του 1990 σε περίπου 1% την παρούσα δεκαετία. Συνεπεία της επιβράδυνσης αυτής, το κατά κεφαλή εισόδημα στην ευρωζώνη έμεινε στο 70% του αντίστοιχου των Ηνωμένων Πολιτειών. Ενώ οι περισσότερες από τις μικρότερες οικονομίες της ευρωζώνης έχουν εξαιρετικά καλές επιδόσεις, η δυναμική ανάπτυξη θα έπρεπε να είναι σημαντικά υψηλότερη σε ορισμένα από τα μεγαλύτερα κράτη μέλη.

Επιπλέον, **παρατηρήθηκαν ουσιώδεις και επίμονες διαφορές μεταξύ χωρών** από πλευράς πληθωρισμού και μοναδιαίου κόστους εργασίας. Η τάση για έμμονες αποκλίσεις μεταξύ κρατών μελών της ευρωζώνης οφειλόταν εν μέρει σε έλλειψη ανταπόκρισης των τιμών και αμοιβών που δεν έχουν προσαρμοστεί ομαλά στο φάσμα των προϊόντων, κλάδων και περιφερειών. Αυτό οδήγησε σε σωρευτικές απώλειες ανταγωνιστικότητας και μεγάλες εξωτερικές ανισότητες, οι οποίες στην ΟΝΕ απαιτούν μακρές περιόδους προσαρμογής. Ουσιαστικά, αυτή η παρατεταμένη προσαρμογή αντανακλά το γεγονός ότι οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις υπήρξαν λιγότερο τολμηρές απ'ό,τι κατά τη χρονική περίοδο μέχρι τη θέσπιση του ευρώ. Όπως συμβαίνει μέσα στην ΕΕ ως σύνολο, οι αγορές προϊόντων εντός της ευρωζώνης εξακολουθούν να είναι μερικώς μόνο ενοποιημένες, η δε διασυνοριακή παροχή υπηρεσιών εξακολουθεί να υστερεί σε ανάπτυξη.

Ως διεθνές νόμισμα, το ευρώ αποτελεί μείζον πλεονέκτημα για όλα τα μέλη της ευρωζώνης και γενικότερα για την ΕΕ. Εντούτοις, η **έλλειψη σαφούς διεθνούς στρατηγικής** και η απουσία ισχυρής φωνής στα διεθνή βήματα συνεπάγονται κόστος για την ευρωζώνη σε ένα όλο και περισσότερο παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον. Οι παγκόσμιες οικονομικές ανισορροπίες που συσσωρεύτηκαν από τα μέσα της δεκαετίας του 1990 αρχίζουν να γίνονται αισθητές, όπου οι συναλλαγματικές ισοτιμίες είναι υπέρμετρα ευμετάβλητες και οι ρυθμίσεις χρηματοπιστωτικής σταθερότητας υφίστανται μεγάλες πιέσεις. Η ταχέως αυξανόμενη ζήτηση, εκ μέρους των αναδυόμενων οικονομιών, για ενεργειακούς και άλλους πρωτογενείς πόρους που σπανίζουν έρχεται αντιμέτωπη με περιορισμούς στην προσφορά, με αποτέλεσμα την εκτίναξη των τιμών του πετρελαίου, των τροφίμων και άλλων βασικών αγαθών. Στο παραγμένο αυτό περιβάλλον, το ενιαίο νόμισμα προσφέρει ασπίδα προστασίας και μπορεί να θέσει την ευρωζώνη σε μια μοναδική θέση ώστε να διαδραματίσει καίριο ρόλο στην παγκόσμια πολιτική σκηνή για την απόκρουση των συναφών κινδύνων. Εντούτοις, αυτή η δυνατότητα αξιοποιείται ανεπαρκώς καθώς η ευρωζώνη δεν διαθέτει ούτε σωστά χαραγμένη διεθνή στρατηγική ούτε αποτελεσματική διεθνή εκπροσώπηση.

Τέλος, η δημόσια εικόνα του ευρώ δεν αντικατοπτρίζει πλήρως τις επιτυχείς οικονομικές επιδόσεις της ΟΝΕ. Το ευρώ χρησιμοποιείται συχνά ως άλλοθι για τις ανεπαρκείς οικονομικές επιδόσεις που οφείλονται στην πραγματικότητα σε ακατάλληλες εθνικές οικονομικές πολιτικές. Παράλληλα, οι πολίτες ορισμένων χωρών πιστεύουν ότι οι τιμές αυξάνονται σημαντικά λόγω του ευρώ. Πράγματι, ακόμα και εάν συνολικά ο πληθωρισμός επηρεάστηκε οριακά μόνο κατά την εποχή της μετάβασης στον ενιαίο νόμισμα, περιστασιακές καταχρηστικές αυξήσεις τιμών σε συγκεκριμένους κλάδους και χώρες αμαύρωσαν και εξακολούθησαν να αμαυρώνουν την εικόνα του ευρώ. Συγχρόνως, η έλλειψη ανάπτυξης του οικονομικού σκέλους της ΟΝΕ, συγκριτικά με το νομισματικό σκέλος, τροφοδότησε επίσης την ανησυχία ότι η ευρωζώνη δεν είναι ικανή να απαντήσει στις καίριες προκλήσεις που αντιμετωπίζει, εξασθενώντας έτσι περαιτέρω την εικόνα που έχει το κοινό.

Είναι σαφές ότι πρέπει να καταβληθούν σημαντικές ακόμα προσπάθειες στο μέλλον. Πέραν όμως της εκπλήρωσης των αρχικών προσδοκιών, το θεματολόγιο πολιτικής της ΟΝΕ για την επόμενη δεκαετία θα χαρακτηρίζεται από την εμφάνιση νέων παγκόσμιων προκλήσεων οι οποίες θα έχουν πολλαπλασιαστική επενέργεια στις ανωτέρω περιγραφείσες αδυναμίες της ΟΝΕ.

- **Η παγκοσμιοποίηση** εξελίσσεται ολοταχώς, με τις αναδυόμενες οικονομίες να ανταγωνίζονται με τις ανεπτυγμένες οικονομίες σε βιομηχανικές δραστηριότητες χαμηλότερων δεξιοτήτων και, επίσης, όλο και περισσότερο σε δραστηριότητες υψηλότερης προστιθέμενης αξίας. Η παγκοσμιοποίηση προσφέρει μείζονες ευκαιρίες ανάπτυξης της αγοράς, ενώ εξασφαλίζει χαμηλότερες τιμές και μεγαλύτερη επιλογή για τους καταναλωτές, και οφέλη αποδοτικότητας για τους παραγωγούς. Ωστόσο, θέτει επίσης μεγάλες απαιτήσεις ως προς την ικανότητα προσαρμογής των μελών της ευρωζώνης, καθώς οι νέες δραστηριότητες θα χρειαστεί να αντικαταστήσουν τους παρακμάζοντες κλάδους και καθώς η έρευνα, η καινοτομία και το ανθρώπινο κεφάλαιο καθίστανται όλο και σημαντικότεροι μοχλοί για την ενδυνάμωση των οικονομιών. Επιπλέον, η παγκοσμιοποίηση υποχρεώνει περαιτέρω την ευρωζώνη να διαδραματίσει ενεργό ρόλο στην παγκόσμια οικονομική και χρηματοπιστωτική διακυβέρνηση.
- **Οι τιμές των τροφίμων και της ενέργειας σημειώνουν άνοδο**, ωθούμενες από την ταχεία μεγέθυνση της παγκόσμιας οικονομίας και τις μεταβαλλόμενες καταναλωτικές συνήθειες στις αναδυόμενες οικονομίες. Η κλιματική αλλαγή έχει επίσης αυξανόμενο οικονομικό αντίκτυπο. Οι εξελίξεις αυτές μπορεί να ενεργήσουν ως τροχοπέδη της ανάπτυξης και να επιδράσουν δυσμενώς στην κατανομή εισοδήματος και πλούτου, δεδομένου ότι οι λιγότεροι εύποροι θα είναι πιθανώς εκείνοι που θα επηρεαστούν δυσανάλογα πολύ. Ένας παράγοντας που περιπλέκει την κατάσταση είναι η πιθανή δυσκολία ταυτόχρονης επίτευξης των στόχων της συγκράτησης της αλλαγής του κλίματος και των τιμών των τροφίμων και της ενέργειας. Τα προβλήματα αυτά μπορεί επίσης να επηρεάσουν κατά διαφορετικό τρόπο τις χώρες της ευρωζώνης, αυξάνοντας την ανάγκη διασφάλισης ομαλής προσαρμογής στις κρίσεις.
- Στο μεταξύ, ο πληθυσμός της ευρωζώνης, όπως και σε άλλα μέρη του κόσμου, **γηράσκει ταχέως**. Συνεπεία τούτου, θα αυξηθεί η αναλογία του πληθυσμού που εξαρτάται από τις συντάξεις, μειώνοντας ταυτόχρονα το δυναμικό οικονομικής ανάπτυξης. Οντως, ο λόγος των επαγγελματικά ενεργών ατόμων ως προς τους ηλικιωμένους προβλέπεται να μειωθεί στο ήμισυ στη διάρκεια των επομένων τεσσάρων δεκαετιών – και αν δεν υπάρξει αλλαγή στις ασκούμενες πολιτικές, η δυνητική παραγωγή της ευρωζώνης θα επιβραδυνθεί σε

ποσοστό μόλις πάνω από 1% κατ'έτος, έναντι 2% που είναι σήμερα. Η γήρανση θα οδηγήσει επίσης σε σχετικά μεγάλη ανάγκη προσφυγής σε δημόσιες δαπάνες και, εάν δεν γίνουν μεταρρυθμίσεις των συνταξιοδοτικών και ασφαλιστικών συστημάτων, εκτιμάται ότι θα αυξηθεί το ποσοστό τους επί του ΑΕΠ κατά 4 εκατοστιαίες μονάδες στη διάρκεια των επομένων τεσσάρων δεκαετιών. Η γήρανση του πληθυσμού θέτει σε σοβαρή δοκιμασία την ικανότητα προσαρμογής της ευρωζώνης και υπονομεύει τη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών της και, γενικότερα, των συστημάτων κοινωνικής πρόνοιας.

Οι πλέον μακροχρόνιες αυτές τάσεις, των οποίων οι επιδράσεις γίνονται όλο και περισσότερο αισθητές, θα συνεπάγονται προκλήσεις για τις επιδόσεις όλων των προηγμένων οικονομιών από πλευράς μεγέθυνσης, μακροοικονομικής σταθερότητας, ικανότητας προσαρμογής, βιωσιμότητας των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης και κατανομής εισοδήματος και πλούτου. Θα δημιουργήσουν όμως **ιδιαίτερα επιτακτικές προκλήσεις άσκησης πολιτικής για την ευρωζώνη**, με δεδομένα το σχετικά χαμηλό δυναμικό ανάπτυξής της, την μειωμένη ικανότητα προσαρμογής της, το υψηλό δημόσιο χρέος και την ισχυρή αλληλεξάρτηση των οικονομιών της.

ΤΡΕΙΣ ΛΕΩΝΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΕΥΤΕΡΗ ΔΕΚΑΕΤΙΑ

Η εμπειρία από την πρώτη δεκαετία της ΟΝΕ, ενώ συνολικά υπήρξε ιδιαίτερα θετική, αποκαλύπτει ορισμένες αδυναμίες που χρειάζεται να αντιμετωπιστούν. Θα πρέπει να παγιωθεί η επιτευχθείσα με σκληρούς αγώνες μακροοικονομική σταθερότητα ενώ παράλληλα να ληφθεί μέριμνα ώστε **(α)** να επιταχυνθεί η δυναμική ανάπτυξη, να κατοχυρωθεί και να αυξηθεί η ευημερία των πολιτών της ευρωζώνης· **(β)** να διασφαλιστεί ομαλή ικανότητα προσαρμογής, καθώς η ΟΝΕ επεκτείνεται για να περιλάβει νέα μέλη και **(γ)** να προστατευθούν επιτυχώς τα συμφέροντα της ευρωζώνης στην παγκόσμια οικονομία. Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι οι ανωτέρω προσπάθειες θα πρέπει να καταβληθούν σε ένα παγκόσμιο περιβάλλον που έχει αλλάξει σημαντικά από τότε που θεσπίστηκε το ευρώ, τυχόν δε αποτυχία επίτευξης των στόχων θα αποβεί τώρα πολύ πιο δαπανηρή.

Για να ανταποκριθεί στις ανωτέρω προκλήσεις, **η Επιτροπή προτείνει ένα τρίπτυχο πολιτικών:**

- Το σκέλος της εσωτερικής πολιτικής στοχεύει στην εμβάθυνση του συντονισμού και της εποπτείας της δημοσιονομικής πολιτικής, στη διεύρυνση της μακροοικονομικής εποπτείας στην ΟΝΕ πέραν της δημοσιονομικής πολιτικής και στην καλύτερη ενοποίηση της διαρθρωτικής μεταρρύθμισης στο συνολικό συντονισμό της ασκούμενης πολιτικής στο πλαίσιο της ΟΝΕ.
- Το σκέλος της εξωτερικής πολιτικής στοχεύει στην ενίσχυση του ρόλου της ευρωζώνης στην παγκόσμια οικονομική διακυβέρνηση.
- Και τα δύο σκέλη θα απαιτήσουν πιο αποτελεσματικό σύστημα οικονομικής διακυβέρνησης.

I. Η ατζέντα της εσωτερικής πολιτικής: καλύτερος συντονισμός και εποπτεία

Εμβάθυνση και διεύρυνση της εποπτείας

Θα εξακολουθήσει να εφαρμόζεται κατά γράμμα το διορθωτικό σκέλος του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης (ΣΣΑ), **αναμένεται δε να βελτιωθεί η εποπτεία στο πλαίσιο του προληπτικού σκέλους του ΣΣΑ**. Αναμένεται ότι ο συντονισμός της δημοσιονομικής πολιτικής θα καθοδηγεί καλύτερα την εθνική δημοσιονομική συμπεριφορά εφ'όλου του κύκλου της συγκυρίας, δηλ. τόσο κατά την ευνοϊκή όσο και κατά τη δυσμενή περίοδο. Η δημοσιονομική εποπτεία θα πρέπει να εμβαθυνθεί ώστε να καλύψει δύο κύρια πεδία:

(i) **τη διασφάλιση της βιωσιμότητας των δημόσιων οικονομικών** προς όφελος των μελλοντικών γενεών. Στο εθνικό επίπεδο, η υιοθέτηση μεσοπρόθεσμων δημοσιονομικών πλαισίων θα μπορούσε να συμβάλει σημαντικά στην επίτευξη σταθερών και βιώσιμων δημόσιων οικονομικών. Προκειμένου να είναι αποτελεσματικά, αυτού του είδους τα πλαίσια θα πρέπει να περιλαμβάνουν καλά σχεδιασμένους κανόνες δαπανών, οι οποίοι θα επιτρέπουν στους αυτόματους δημοσιονομικούς σταθεροποιητές να λειτουργήσουν εντός των ορίων του ΣΣΑ, προσαρμόζοντας τη σύνθεση των δημόσιων δαπανών στις διαρθρωτικές και κυκλικές ανάγκες της οικονομίας. Στο επίπεδο της ευρωζώνης, θα πρέπει να δοθεί αυξημένη προσοχή στην παρακολούθηση της πορείας του δημόσιου χρέους, ενώ θα πρέπει να ενισχυθούν οι μεσοπρόθεσμοι δημοσιονομικοί στόχοι για την αντιμετώπιση τεκμαρτών υποχρεώσεων. Επιπλέον, οι μακροπρόθεσμες δημοσιονομικές προβολές οι οποίες προσδιορίζουν τον αντίκτυπο λόγω γήρανσης του πληθυσμού στα δημόσια οικονομικά μπορούν να στηρίξουν την χάραξη εθνικών στρατηγικών με στόχο τη βιωσιμότητα σε συνδυασμό με μέτρα μεταρρύθμισης των συστημάτων συνταξιοδότησης και υγειονομικής περίθαλψης και αύξησης της απασχόλησης.

(ii) **τη βελτίωση της ποιότητας των δημόσιων οικονομικών**. Με άλλα λόγια, καλύτερη αξιοποίηση των πόρων του Δημοσίου, διοχετεύοντας τις δημόσιες δαπάνες και τα φορολογικά έσοδα σε δραστηριότητες φιλικές προς την ανάπτυξη και την τόνωση της ανταγωνιστικότητας. Οι μεταρρυθμίσεις των προγραμμάτων κοινωνικών δαπανών που προσφέρουν καλύτερη εισοδηματική προστασία ενώ ενισχύουν τα κίνητρα για εργασία – συνδυασμός ασφάλειας και ευελιξίας – θα βοηθούσαν επίσης σε μεγάλο βαθμό στη βελτίωση της βιωσιμότητας και της ποιότητας των δημόσιων οικονομικών εξασφαλίζοντας συγχρόνως τη στήριξη της μακροοικονομικής σταθερότητας από τους προϋπολογισμούς.

Πέραν όμως της δημοσιονομικής εποπτείας υπάρχει σαφής ανάγκη **διεύρυνσης της εποπτείας για την αντιμετώπιση μακροοικονομικών ανισορροπιών**. Θα πρέπει να παρακολουθούνται οι εξελίξεις ορισμένων μεγεθών εντός των κρατών μελών, όπως η αύξηση των ελλειμμάτων του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, οι έμμονες αποκλίσεις στον πληθωρισμό ή οι τάσεις άνισης μεγέθυνσης, καθώς οι αλυσιδωτές επιδράσεις και η αυξανόμενη αλληλεξάρτηση των οικονομιών της ευρωζώνης έχουν ως αποτέλεσμα οι εξελίξεις αυτές να αποτελούν πηγή ανησυχίας όχι μόνο για την υπόψη χώρα, αλλά επίσης και για ολόκληρη την ευρωζώνη. Οι διαπιστώσεις από τα πρώτα δέκα έτη λειτουργίας της ONE είναι ότι ενώ η ολοκλήρωση της αγοράς, ιδιαίτερα στις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, είναι συνολικά επωφελής για την ONE – καθώς μπορεί να βοηθήσει στην απορρόφηση των μακροοικονομικών διαταραχών παρέχοντας ευκαιρίες επιμερισμού του κινδύνου και συντείνοντας στην ανακατανομή των πόρων – μπορεί επίσης, αν δεν συνοδευθεί από ενδεδειγμένες πολιτικές, να ενισχύσει τις αποκλίσεις μεταξύ των συμμετεχουσών χωρών.

Ενώ ορισμένες από τις αποκλίσεις αυτές μπορεί να έχουν καλοήγη χαρακτήρα – αντικατοπτρίζοντας τη διαδικασία κάλυψης της υστέρησης ή ακόμη και φυσιολογική προσαρμογή – μπορεί επίσης να είναι επιβλαβείς και αποτέλεσμα ανεπαρκούς προσαρμογής. Στην τελευταία περίπτωση, η αυξημένη εποπτεία θα βοηθούσε τις θιγόμενες χώρες να αντιδράσουν εγκαίρως, πριν παγιωθούν οι αποκλίσεις.

Τέλος, μια ευρύτερη **εποπτεία των υποψήφιων για ένταξη στην ευρωζώνη χωρών**, όμοια προς εκείνη που προτάθηκε για τα τρέχοντα μέλη της ευρωζώνης, θα είναι ζωτικής σημασίας για να τα βοηθήσει να προετοιμαστούν ενόψει των προκλήσεων που είναι συνυφασμένες με την υιοθέτηση του κοινού νομίσματος. Σε πολλά μελλοντικά μέλη της ευρωζώνης σημειώνονται μεγάλες εισροές κεφαλαίων (που αντικατοπτρίζουν προσδοκίες για συνεχή ταχεία άνοδο εισοδήματος) και αναπτύσσονται ταχέως οι χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, στοιχεία που αμφότερα μπορούν να δώσουν ώθηση στις πιστώσεις (κατά κανόνα από χαμηλή βάση) και να οδηγήσουν σε εξωτερικές ανισορροπίες. Σήμερα η εποπτεία των χωρών με προοπτική ένταξης στην ευρωζώνη πραγματοποιείται μέσω της αξιολόγησης των προγραμμάτων σύγκλισης. Υπάρχουν όμως δυνατότητες παροχής αυστηρότερων πολιτικών κατευθύνσεων και στενότερης εποπτείας των οικονομικών εξελίξεων ιδίως στις χώρες που συμμετέχουν στον μηχανισμό συναλλαγματικών ισοτιμιών (ΜΣΙ) II, που αποτελεί συγχρόνως ένα από τα στοιχεία των κριτηρίων για την υιοθέτηση του ευρώ και ένα μέσο ενίσχυσης της σταθερής ονομαστικής και πραγματικής σύγκλισης. Αυτό δεν θα πρέπει να σημαίνει την επιβολή τυχόν πρόσθετων περιορισμών για την ένταξη στην ευρωζώνη.

Η εποπτεία οφείλει να αξιοποιήσει τα υφιστάμενα μέσα. Τα κύρια μέσα για την εποπτεία της δημοσιονομικής πολιτικής και το συντονισμό της οικονομικής πολιτικής είναι σαφώς βασισμένα στη Συνθήκη και στο ΣΣΑ. Η επιβολή της τήρησης του διορθωτικού σκέλους του ΣΣΑ θα παραμείνει καίριο στοιχείο για την αποτροπή της μη συμμόρφωσης με τη Συνθήκη. Το ΣΣΑ προβλέπει τον ορισμό και την αξιολόγηση μεσοπρόθεσμων δημοσιονομικών στρατηγικών μέσω γνωμοδοτήσεων του Συμβουλίου σχετικά με τα εθνικά προγράμματα σταθερότητας. Το άρθρο 99 της Συνθήκης ορίζει ότι «Τα κράτη μέλη θεωρούν τις οικονομικές τους πολιτικές θέμα κοινού ενδιαφέροντος» και «τις συντονίζουν στα πλαίσια του Συμβουλίου». Οι συστάσεις της διαδικασίας της Λισαβόνας που αφορούν την ευρωζώνη και τις επιμέρους χώρες αποτελούν καίριας σημασίας μέσα για καθοδήγηση και εποπτεία. Υπάρχουν ωστόσο περιθώρια για βελτίωση του τρόπου χρησιμοποίησης των εν λόγω μέσων. Η ανάλυση των πρώτων δέκα ετών συνηγορεί υπέρ της ενισχύσεως του προληπτικού σκέλους του ΣΣΑ, όπως υποστηρίζει το Συμβούλιο ECOFIN², για τη στήριξη της επίτευξης βιώσιμων δημοσιονομικών πολιτικών και την αντιμετώπιση των ευρύτερων ζητημάτων που μπορεί να επηρεάσουν τη μακροοικονομική σταθερότητα μιας χώρας και τη συνολική λειτουργία της ΟΝΕ. Αυτά τα βασιζόμενα στη Συνθήκη μέσα συμπληρώνονται από τη διαδικασία ενδιάμεσης επανεξέτασης του προϋπολογισμού, την οποία διενεργεί η Ευρωομάδα την άνοιξη εκάστου έτους. Ενώ μέχρι τώρα επικεντρώθηκε στη δημοσιονομική εποπτεία, ο μηχανισμός αυτός εξέτασης από ομοτίμους θα πρέπει να διευρύνει το αντικείμενό του ώστε να καταστήσει αποτελεσματικότερη τη βασιζόμενη στη Συνθήκη εποπτεία.

² COM(2007) 316.

Καλύτερη ενσωμάτωση των διαρθρωτικών πολιτικών στη διαδικασία συντονισμού

Η ευρωζώνη έχει **ιδιαίτερο συμφέρον να επιτύχει η διαρθρωτική μεταρρύθμιση**. Η εντατικοποίηση των μεταρρυθμίσεων – φυσικά ευπρόσδεκτη στο σύνολο της ΕΕ – αποτελεί απόλυτη ανάγκη για την ευρωζώνη. Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι οι βελτιωμένες ανταποκρίσεις της αγοράς θα αποφέρουν διπλό όφελος – με την βελτίωση του βιοτικού επιπέδου σε πλέον μακροχρόνια βάση, επιτρέποντας ταυτόχρονα καλύτερη προσαρμογή στις κρίσεις και τόνωση της μακροοικονομικής σταθερότητας. Η ανάλυσή μας δίνει εμπειρικές ενδείξεις ότι οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στις χώρες που έχουν υιοθετήσει το κοινό νόμισμα παρουσιάζουν υψηλότερους «πολλαπλασιαστές» απ’ό,τι άλλες χώρες: δηλαδή, όσες χώρες εφαρμόζουν διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις αποκομίζουν μεγαλύτερο όφελος, ενώ η αδράνεια μπορεί να στοιχίσει ακριβότερα στις χώρες που καθυστερούν. Η στρατηγική της Λισαβόνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση, η οποία είχε ενεργό ρόλο στην ένταξη της διαρθρωτικής μεταρρύθμισης στο πολιτικό θεματολόγιο, προσφέρει τη βάση για τον εντοπισμό των τομέων στους οποίους υπάρχει επιτακτική ανάγκη για δράση μέσω της κατευθυντήριας γραμμής αριθ. 6 σχετικά με την ευρωζώνη και τις συγκεκριμένες συστάσεις για την ευρωζώνη. Σε μια κοινή προσέγγιση της Επιτροπής και των κρατών μελών, η στρατηγική της Λισαβόνας αποτελεί τη βάση για την καθοδήγηση της μεταρρυθμιστικής διαδικασίας τόσο στην ευρωζώνη όσο και στις μεμονωμένες χώρες.

Η άρση των φραγμών που εναπομένουν στην ολοκλήρωση των αγορών προϊόντων είναι ουσιαστικής σημασίας για την εύρυθμη λειτουργία της ευρωζώνης. Παρά την ώθηση που δίνεται από την ΟΝΕ και το πρόγραμμα της ενιαίας αγοράς στη δημιουργία πλέον ανοικτών και ανταγωνιστικών οικονομιών, η χαμηλή άνοδος της παραγωγικότητας και οι φραγμοί εισόδου, ειδικώς στις υπηρεσίες, εξακολουθούν να εμποδίζουν την αποτελεσματική προσαρμογή στις μεταβαλλόμενες οικονομικές περιστάσεις στην ευρωζώνη και διατηρούν την πίεση στις τιμές. Η καινοτομία και η διάχυση της τεχνολογίας, που αποτελούν σημαντικά στοιχεία για την ενίσχυση τόσο του ανταγωνισμού όσο και της παραγωγικότητας, εμφανίζουν υστέρηση σε κράτη μέλη της ευρωζώνης. Το προτεινόμενο στην επανεξέταση της ενιαίας αγοράς σύστημα παρακολούθησης της αγοράς θα πρέπει να εστιαστεί ειδικά στην αντιμετώπιση αυτών των αδυναμιών.

Η ευρωζώνη έχει ανάγκη **αγορών εργασίας που να λειτουργούν πιο εύρυθμα** για να στηρίξουν την προσαρμογή σε μια παγκοσμιοποιημένη οικονομία και να αυξήσουν το αναπτυξιακό δυναμικό για την αντιμετώπιση της γήρανσης του πληθυσμού. Η μεγαλύτερη ευελιξία στον καθορισμό των μισθών και η διαφοροποίηση μεταξύ κλάδων, επαγγελμάτων και περιφερειών, όπως και η επένδυση σε ανθρώπινο δυναμικό επηρεάζουν αποφασιστικά την τόνωση της ανταγωνιστικότητας και επιτρέπουν την ομαλή ανακατανομή πόρων στην περίπτωση που σημειωθούν κρίσεις. Στο πλαίσιο της στρατηγικής της Λισαβόνας έχουν συντελεστεί πολλές μεταρρυθμίσεις για την καλύτερη αξιοποίηση του εργατικού δυναμικού, οι οποίες και απέδωσαν. Εντούτοις, η πρόοδος υπήρξε ανομοιόμορφη μεταξύ των χωρών και επομένως θα πρέπει να αποτελέσει καίριο μέλημα των μεταρρυθμιστικών στρατηγικών κατά την επόμενη δεκαετία. Οι μεταρρυθμίσεις των προγραμμάτων κοινωνικών δαπανών και οι ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας θα πρέπει να στοχεύουν στην προσφορά καλύτερης προστασίας των εισοδημάτων, ενισχύοντας παράλληλα τα κίνητρα για εργασία.

Η ευρωζώνη μπορεί να αποκομίσει **συγκριτικά μεγάλα οφέλη από την προώθηση της οικονομικής ολοκλήρωσης της ΕΕ**. Έχει συντελεστεί σημαντική πρόοδος στην ολοκλήρωση των κοινοτικών χρηματαγορών, χρειάζονται όμως και άλλες προσπάθειες για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και της ρευστότητας των χρηματοπιστωτικών αγορών της ευρωζώνης. Με τον τρόπο αυτό θα διευκολυνθεί η οικονομική προσαρμογή μέσω του επιμερισμού των κινδύνων και θα ενθαρρυνθεί η ομοιογενής μετάδοση της ενιαίας νομισματικής πολιτικής σε ολόκληρη την ευρωζώνη. Πιο συγκεκριμένα, απαιτούνται αυξημένες προσπάθειες για την προώθηση της διασυνοριακής παροχής χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών λιανικής, τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της χρηματοδότησης των επιχειρήσεων και του Δημοσίου με την έκδοση ομολόγων και τη μείωση του κόστους που συνεπάγεται η ρύθμιση και εποπτεία των ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών που λειτουργούν σε περιβάλλον πολλαπλής δικαιοδοσίας. Λόγω της κοινής ευθύνης του Ευρωσυστήματος και των συμμετεχόντων κρατών μελών για τη διασφάλιση της οικονομικής σταθερότητας στο σύνολο της ευρωζώνης, υπάρχει αυξανόμενη ανάγκη στενότερης διασυνοριακής συνεργασίας όσον αφορά στις διατάξεις για την πρόληψη, διαχείριση και επίλυση των κρίσεων ενώ εξελίσσεται η οικονομική ολοκλήρωση. Υπό το πρίσμα των ανωτέρω συγκεκριμένων προβληματισμών αναφορικά με την αποτελεσματικότητα και τη σταθερότητα, και παραδειγματιζόμενη από την πρόσφατη οικονομική κρίση, η ευρωζώνη θα πρέπει να αναλάβει ισχυρό ρόλο στην προώθηση του προγράμματος της ΕΕ για την οικονομική ολοκλήρωση και στην ενίσχυση των μηχανισμών οικονομικής σταθερότητας της ΕΕ.

Για να αξιοποιηθούν πλήρως οι δυνατότητες της ONE υπάρχει επομένως ανάγκη **ενίσχυσης των κινήτρων για συνέχιση της μεταρρύθμισης** στην ευρωζώνη. Η ενσωμάτωση των διαρθρωτικών πολιτικών στη διαδικασία συντονισμού της ευρωζώνης μπορεί να προσφέρει στήριξη με τρεις τρόπους: (α) Οι συστάσεις προς την ευρωζώνη ως σύνολο, μαζί με τις ανά χώρα συστάσεις που διατυπώνονται στο πλαίσιο των ολοκληρωμένων κατευθυντήριων γραμμών της στρατηγικής της Λισαβόνας, προσφέρουν το υπόβαθρο για το συντονισμό των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων· χρειάζεται να οργανωθεί η στενότερη παρακολούθηση της υλοποίησής τους. (β) Η μεταρρύθμιση του ΣΣΑ το 2005 δημιούργησε τη δυνατότητα, κατά την αξιολόγηση της προόδου ως προς τους ενδιάμεσους δημοσιονομικούς στόχους, να λαμβάνονται υπόψη οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που βραχυπρόθεσμα μεν είναι δημοσιονομικώς δαπανηρές, αλλά αποφέρουν κέρδη σε πιο μακροπρόθεσμη βάση από πλευράς ανάπτυξης και δημοσιονομικής βιωσιμότητας. Για να διασφαλιστεί συμμόρφωση προς τις δεσμεύσεις που περιέχονται στο ΣΣΑ, θα μπορούσε να θεσπιστεί μηχανισμός επανεξέτασης από ομοτίμους με βάση το αναλυτικό πλαίσιο που εκπονήθηκε με τη στρατηγική της Λισαβόνας και εκ των προτέρων πληροφορίες που διαβιβάζουν τα κράτη μέλη. (γ) Για να επιτευχθεί η καλύτερη αλληλουχία των μεταρρυθμίσεων, θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προτεραιότητα στη βελτίωση της λειτουργίας των χρηματοοικονομικών αγορών. Αυτό όχι μόνο θα έχει ευνοϊκές επιδράσεις στην ανάπτυξη και την προσαρμογή, αλλά επίσης θα βοηθούσε την ενδυνάμωση των κινήτρων για άλλες, μεταγενέστερες διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, μεταθέτοντας σε συντομότερο χρόνο τα περισσότερα μακροπρόθεσμα οφέλη τους και επιτρέποντας τη ροή κεφαλαίων σε νέες επενδυτικές ευκαιρίες τις οποίες δημιουργούν οι διαρθρωτικές αυτές μεταρρυθμίσεις.

II. Η ατζέντα της εξωτερικής πολιτικής: ενίσχυση του διεθνούς ρόλου της ευρωζώνης

Το διεθνές κύρος του ευρώ συνεπάγεται **πλεονεκτήματα, ευθύνες και κινδύνους**. Βοηθάει στην ανάπτυξη του χρηματοπιστωτικού κλάδου στην Ευρώπη, αποφέρει κέρδη από την έκδοση νέων νομισμάτων λόγω της χρήσης του ευρώ ως αποθεματικού νομίσματος και μειώνει την έκθεση από τις συναλλαγματικές διακυμάνσεις καθώς αναπτύσσεται η τιμολόγηση και έκδοση τιμολογίων σε ευρώ. Η σημασία του τεράστιου όμως μεγέθους της ευρωζώνης είναι ότι οι πολιτικές αποφάσεις και οι οικονομικές εξελίξεις μέσα στην ΟΝΕ γίνονται αισθητές σε άλλα μέρη του κόσμου, επειδή μάλιστα οι παγκόσμιες χρηματαγορές ενεργούν ως ένας όλο και ισχυρότερος διεθνής φορέας μετάδοσης. Υπάρχουν όμως κίνδυνοι, καθώς το αυξανόμενο διεθνές κύρος του ευρώ εκθέτει την ευρωζώνη σε διαταραχές λόγω μεταβολών στη σύνθεση των χαρτοφυλακίων μεταξύ βασικών διεθνών νομισμάτων και κατηγοριών περιουσιακών στοιχείων. Εν κατακλείδι, η σπουδαιότητα του ευρώ ως διεθνούς νομίσματος και η συνδυασμένη ισχύς της οικονομίας της ευρωζώνης έχουν αλλάξει τους κανόνες του παιχνιδιού για τα μέλη της ΟΝΕ και για τους διεθνείς εταίρους των.

Η ευρωζώνη οφείλει επομένως να **χαράξει μια διεθνή στρατηγική** ανάλογη με το διεθνές κύρος του νομίσματός της. Μετά την επιτυχημένη πρώτη δεκαετία, η ευρωζώνη, η οποία ήδη αποτελεί πόλο σταθερότητας για τους γείτονές της, καλείται πλέον να χαράξει μια σαφή και σφαιρική στρατηγική στις διεθνείς οικονομικές και χρηματοοικονομικές υποθέσεις και καλείται να αναλάβει πιο ενεργό και θετικό ρόλο, τόσο στα πολυμερή φόρα όσο και μέσω των διμερών διαλόγων της με στρατηγικούς εταίρους. Καλείται να βελτιώσει το συντονισμό και να καθορίσει κοινές θέσεις και - όπου χρειάζεται - κοινούς όρους αναφοράς για όλα αυτά τα θέματα. Πρέπει να υιοθετεί ενιαία στάση για τις συναλλαγματικές πολιτικές και να αναλαμβάνει τις ευθύνες της σε ζητήματα χρηματοπιστωτικής σταθερότητας και μακροοικονομικής εποπτείας. Οι ανάγκες αυτές επιτείνονται από τον κίνδυνο δυσανάλογων αρνητικών επιπτώσεων στην ανταγωνιστικότητα της ευρωζώνης και των μελών της από την ανεξέλεγκτη πορεία των παγκόσμιων ανισορροπιών.

Ο αποτελεσματικότερος τρόπος για να ευθυγραμμίσει η ευρωζώνη την επιρροή της με το οικονομικό της βάρος **είναι να αναπτύξει κοινές θέσεις και να εδραιώσει την εκπροσώπησή της, καταλαμβάνοντας αργότερα μια ενιαία έδρα** στους σχετικούς διεθνείς χρηματοδοτικούς οργανισμούς και φόρα. Πρόκειται για ένα φιλόδοξο στόχο και η πρόοδος στο σκέλος της εξωτερικής ατζέντας θα εξαρτηθεί κυρίως από τη θέσπιση ενός αποτελεσματικότερου συστήματος διακυβέρνησης της ευρωζώνης. Μολονότι η ΕΕ και η ευρωζώνη συχνά θεωρούνται από άλλες χώρες ως υπέρμετρα εκπροσωπούμενες σε διεθνείς οργανισμούς (από πλευράς τόσο εδρών όσο και ψήφων), η ευρωζώνη εξακολουθεί να αγωνίζεται στα οικονομικά βήματα με δυνάμεις κατώτερες από το οικονομικό της βάρος. Η εδραίωση της εκπροσώπησης της ευρωζώνης θα ενίσχυε τη διεθνή διαπραγματευτική της δύναμη και θα μείωνε το κόστος του διεθνούς συντονισμού, τόσο για την ευρωζώνη όσο και για τους καίριους εταίρους της. Θα ελευθέρωνε επίσης τον τόσο αναγκαίο χώρο για τις χώρες των αναδυόμενων αγορών ώστε να αυξηθεί η συμμετοχή τους στους διεθνείς οικονομικούς οργανισμούς.

III. Προώθηση της αποτελεσματικής διακυβέρνησης της ONE

Το σύστημα **οικονομικής διακυβέρνησης της ONE** πρέπει να είναι **ανάλογο των προκλήσεων** που αντιμετωπίζει η ευρωζώνη. Πέραν τούτου, η τρέχουσα κατανομή ευθύνης μεταξύ των θεσμικών και των λοιπών οργάνων που χειρίζονται την άσκηση της νομισματικής πολιτικής της ONE είναι συνολικά ορθή. Τα θεσμικά όργανα και οι πρακτικές θα πρέπει πάντως να προσαρμοστούν ώστε να αντιμετωπίσουν τις αναδυόμενες πολιτικές προκλήσεις.

Μια **ισχυρή εμπλοκή όλων των κρατών μελών της ΕΕ στο Συμβούλιο ECOFIN** είναι καίριας σημασίας για τη διασφάλιση της αποτελεσματικής λειτουργίας της ONE. Ευθύς εξαρχής, το Συμβούλιο ECOFIN υπήρξε το βήμα λήψης αποφάσεων οικονομικής πολιτικής στην ΕΕ και, συνεκτιμώντας την εξελισσόμενη επικάλυψη μεταξύ της ευρωζώνης και της ΕΕ, θα πρέπει να διατηρήσει τον κεντρικό ρόλο στο σύστημα οικονομικής διακυβέρνησης της ONE, εντάσσοντας πληρέστερα στις εργασίες του ζητήματα της ONE. Ειδικότερα, θα μπορούσε να καταβάλει προσπάθεια για συνεπέστερη προσέγγιση στα πεδία των αρμοδιοτήτων του – δηλ. στη μακροοικονομική πολιτική, στις χρηματαγορές και στη φορολογία – ώστε να διασφαλιστούν θετικές συνέργειες μεταξύ τους. Η τρέχουσα έκδοση της Συνθήκης προσφέρει ευρέα περιθώρια για πλέον διεξοδικό συντονισμό και εποπτεία στον άξονα των ανωτέρω κατευθύνσεων σε όλο το χώρο της ΕΕ. Επιπλέον, ενώ η νέα συνθήκη της Λισαβόνας, από τη στιγμή που θα κυρωθεί, θα ενισχύσει το ρόλο των υπουργών οικονομικών των κρατών μελών της ευρωζώνης σε ζητήματα που επηρεάζουν τη λειτουργία της ONE, το σύνολο των συζητήσεων για τα εν λόγω ζητήματα θα διεξάγεται στους κόλπους του Συμβουλίου ECOFIN.

Η **Ευρωομάδα πρέπει να συνεχίσει να χρησιμεύει ως βάθρο για την εμπάθυνση και διεύρυνση του συντονισμού και της εποπτείας των ασκούμενων πολιτικών** στην ONE. Από πλευράς δημοσιονομικής εποπτείας, ο εκ των προτέρων συντονισμός της δημοσιονομικής πολιτικής μέσω της ενδιάμεσης δημοσιονομικής επανεξέτασης θα πρέπει να στρέφεται στην καθοδήγηση της δημοσιονομικής συμπεριφοράς στη διάρκεια του κύκλου, ως μέσο χειρισμού για την αποφυγή τυχόν προκυκλικής μεροληψίας. Ενόψει της πρόκλησης λόγω γήρανσης του πληθυσμού, αποτελεί μείζονα στόχο η αύξηση της αποτελεσματικότητας του προληπτικού σκέλους του ΣΣΑ στην τόνωση της επίτευξης φιλόδοξων μεσοπρόθεσμων στόχων. Για να αποφευχθεί η σώρευση ανισορροπιών και υπέρμετρων αποκλίσεων μεταξύ χωρών της ευρωζώνης, θα πρέπει η Ευρωομάδα να ανταλλάσσει απόψεις, να αναπτύσσει κατευθυντήριες γραμμές πολιτικής και να παρακολουθεί τη συμμόρφωση των κρατών μελών σε πεδία που τονώνουν την ικανότητα προσαρμογής και τη μακροοικονομική σταθερότητα. Οι «ανασκοπήσεις από ομοτίμους» - πολυμερείς συζητήσεις σχετικά με συναφείς εξελίξεις σε μία ή περισσότερες χώρες - θα πρέπει να ενισχυθούν ώστε να ενθαρρυνθούν οι υπουργοί οικονομικών να εξετάζουν εθνικά ζητήματα και πολιτικές υπό το πρίσμα της ευρωζώνης. Επιπλέον, θα πρέπει η Ευρωομάδα να δώσει μεγαλύτερη προσοχή στην παρακολούθηση των συστάσεων της Λισαβόνας για την ευρωζώνη, ώστε να αυξηθεί η δυναμική μεγέθυνση και να ενισχυθεί η ανταγωνιστικότητα μέσω διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων.

Η Επιτροπή θα πρέπει να διαδραματίσει ισχυρό υποστηρικτικό ρόλο για να διασφαλίσει την αποτελεσματική λειτουργία της ONE. Καλείται να τονώσει το συντονισμό των πολιτικών κατά την ενσωμάτωση της διάστασης της ONE στη διατύπωση προτάσεων ακολουθητέας πολιτικής. Θα πρέπει να εντείνει την εκ μέρους της δημοσιονομική και μακροοικονομική εποπτεία και να δώσει ώθηση στην περαιτέρω οικονομική και χρηματοοικονομική ολοκλήρωση. Θα πρέπει, στον εποπτικό της ρόλο, να εμβαθύνει την αξιολόγηση των οικονομικών και χρηματοοικονομικών εξελίξεων της ευρωζώνης, εστιάζοντας ιδίως στις αλυσιδωτές επιδράσεις των εθνικών μέτρων πολιτικής. Θα πρέπει να συνεχιστούν οι προσπάθειες για τη βελτίωση της ακρίβειας των κυκλικών και διαρθρωτικών δημοσιονομικών δεικτών, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη. Ως προς το διεθνές θεματολόγιο, η Επιτροπή πρέπει να ενισχύσει το ρόλο της σε διεθνείς διαλόγους και βήματα. Εν ολίγοις, η Επιτροπή οφείλει να στηρίξει τις προσπάθειες ώστε να βελτιωθεί η λειτουργία της ONE, τόσο σε εσωτερικό επίπεδο όσο και διεθνώς, αναλαμβάνοντας τις αρμοδιότητες που της έχουν παραχωρηθεί με τη Συνθήκη ως θεματοφύλακα υγιών οικονομικών πολιτικών. Για το σκοπό αυτό θα πρέπει να επιχειρήσει να αξιοποιήσει καλύτερα τα μέσα που προσφέρονται από τη Συνθήκη.

Η νέα συνθήκη της Λισαβόνας, μόλις κυρωθεί, θα δίνει περιθώρια για την ενίσχυση του συντονισμού και της εποπτείας των οικονομικών πολιτικών στην ευρωζώνη. Το άρθρο 136 της Συνθήκης σχετικά με τη λειτουργία την Ευρωπαϊκής Ένωσης θα προσφέρει τη δυνατότητα «θέσπισης μέτρων ειδικά για τα κράτη μέλη της ευρωζώνης ώστε να ενισχυθεί ο συντονισμός και η εποπτεία της δημοσιονομικής τους πειθαρχίας· και να καθορισθούν κατευθυντήριες γραμμές οικονομικής πολιτικής για τα κράτη αυτά, μεριμνώντας ώστε να είναι συμβατές με εκείνες που εκδίδονται για ολόκληρη την Ένωση και τελούν υπό εποπτεία». Επιπλέον, η Συνθήκη θα ενισχύει το ρόλο της Επιτροπής ως ανεξάρτητου «διαιτητή» στο πλαίσιο της πολυμερούς εποπτείας, όπου το άρθρο 121 δίνει στην Επιτροπή τη δυνατότητα να αποστέλλει απευθείας «προειδοποιήσεις» σε ένα κράτος μέλος όταν οι οικονομικές πολιτικές του δεν συνάδουν με τις γενικές κατευθυντήριες γραμμές ή ενδέχεται να θέτουν σε κίνδυνο τη σωστή λειτουργία της ONE.

Το σύστημα διακυβέρνησης της ONE πρέπει να **μεριμνά για την ομαλή συνέχιση της διεύρυνσης της ευρωζώνης**. Στο διάστημα της επόμενης δεκαετίας, η ευρωζώνη αναμένεται να επεκταθεί για να περιλάβει τα περισσότερα από τα σημερινά κράτη μέλη της ΕΕ και η μέριμνα για την ομαλή εξέλιξη της διαδικασίας αυτής θα διασφαλίσει την αποτελεσματική λειτουργία της οικονομίας της ευρωζώνης στο μέλλον. Στη διάρκεια της συμμετοχής στον ΜΣΙ ΙΙ, θα πρέπει οι χώρες να αξιοποιήσουν το περιβάλλον αυξημένης μακροοικονομικής σταθερότητας για να υιοθετήσουν υγιείς μακροοικονομικές και διαρθρωτικές πολιτικές. Όπως ορίζεται στη Συνθήκη, θα πρέπει η Επιτροπή να προσφέρει τακτική, δίκαιη εκτίμηση της διατηρήσιμης προόδου της διαδικασίας σύγκλισης. Η Ευρωομάδα και το ECOFIN έχουν με τη σειρά τους ειδική ευθύνη να διαμορφώσουν κλίμα εμπιστοσύνης, να αναλύουν τις οικονομικές εξελίξεις και να παρέχουν τις αναγκαίες κατευθύνσεις από πλευράς αναγκαίων πολιτικών και μεταρρυθμίσεων για την ονομαστική και πραγματική σύγκλιση των μελλοντικών μελών της ευρωζώνης.

Υπάρχει επίσης ανάγκη βελτίωσης του διαλόγου όσον αφορά την ONE μεταξύ των θεσμικών οργάνων της ΕΕ και εν γένει με το κοινό. Η Επιτροπή θα πρέπει να αναπτύξει το διάλογο και τις διαβουλεύσεις ειδικότερα με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, καθώς και τους λοιπούς ευρωπαϊκούς και εθνικούς εμπλεκόμενους παράγοντες. Παρομοίως, η Ευρωομάδα θα πρέπει να εξακολουθήσει το διάλογο με την ΕΚΤ, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και τους κοινωνικούς εταίρους στην ευρωζώνη. Όλα τα ανωτέρω θεσμικά όργανα, αρχίζοντας από την Επιτροπή, θα πρέπει να βελτιώσουν την επικοινωνία με το ευρύτερο κοινό σε ζητήματα ONE. Ειδικότερα, χρειάζεται να διευκρινιστούν καλύτερα τα σημαντικά μακροοικονομικά και μικροοικονομικά πλεονεκτήματα του ευρώ, όπως είναι ο προστατευτικός ρόλος που έπαιξε κατά την πρόσφατη χρηματοπιστωτική διαταραχή, και η σημαντική, επωφελής συμβολή των οικονομικών πολιτικών της ONE.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η ONE αποτελεί μια εντυπωσιακή επιτυχία. Μετά από δέκα έτη ύπαρξής της έχει εξασφαλίσει μακροοικονομική σταθερότητα, έχει προωθήσει την οικονομική ολοκλήρωση της Ευρώπης - ιδίως μέσω των διαδοχικών διευρύνσεών της - έχει αυξήσει την ανθεκτικότητά της σε διεθνείς κλυδωνισμούς και έχει καταστεί περιφερειακός και παγκόσμιος πόλος σταθερότητας. Τώρα περισσότερο παρά ποτέ το ενιαίο νόμισμα και το πλαίσιο άσκησης πολιτικής που το στηρίζει αναδεικνύονται ως μείζονα πλεονεκτήματα. Υπάρχουν ωστόσο δυνατότητες για περαιτέρω οφέλη από την ONE. Το γεγονός αυτό -- σε συνδυασμό με τις πιεστικές προκλήσεις της παγκοσμιοποίησης, την έλλειψη των φυσικών πόρων, την αλλαγή του κλίματος και τη γήρανση του πληθυσμού, -- επιβάλλει καλύτερο συντονισμό των οικονομικών πολιτικών, περαιτέρω πρόοδο των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, ισχυρότερο παγκόσμιο ρόλο για την ευρωζώνη και αμετάκλητη δέσμευση εκ μέρους των κρατών μελών για την επίτευξη των στόχων αυτών. Το γεγονός ότι οι επενέργειες των παγκόσμιων αυτών τάσεων γίνονται ήδη αισθητές στις υψηλές τιμές της ενέργειας, των τροφίμων και άλλων βασικών αγαθών, στις παγκόσμιες οικονομικές αναταράξεις και στην παγκόσμια προσαρμογή των συναλλαγματικών ισοτιμιών, απλώς τονίζει ακόμα περισσότερο τη σημασία έγκαιρης αντίδρασης.

Η υλοποίηση των στόχων του θεματολογίου εσωτερικής και εξωτερικής πολιτικής και η βελτίωση της διακυβέρνησης, όπως αναλύεται στο παρόν έγγραφο, θα συμβάλουν σε μεγάλο βαθμό στην αντιμετώπιση των προκλήσεων για την ευρωζώνη και την παγκόσμια οικονομία. Θα αποφέρουν επίσης σημαντικά οφέλη για όλα τα μέλη της ΕΕ:

- **Η ONE παραμένει ορόσημο της ολοκλήρωσης της ΕΕ.** Αν και οι στόχοι και τα επιτεύγματά της είναι κυρίως οικονομικά, η ONE δεν υπήρξε ποτέ αποκλειστικά ένα οικονομικό εγχείρημα. Ευθύς εξαρχής, η ONE επινοήθηκε ως ζωτικής σημασίας βήμα στην πορεία της ολοκλήρωσης της ΕΕ. Ο ρόλος αυτός έχει γίνει ακόμη ισχυρότερος μετά τη διεύρυνση της ΕΕ από 15 σε 27 κράτη μέλη από το 2004, όπου όλες οι πρόσφατα ενταχθείσες στην ΕΕ χώρες ετοιμάζονται για την υιοθέτηση του ευρώ. Η προοπτική της προσχώρησης στην ευρωζώνη υπήρξε μία από τις κυριότερες κινητήριες δυνάμεις της σύγκλισης των εν λόγω χωρών με το βιοτικό επίπεδο της ΕΕ.

- **Μια εύρυθμα λειτουργούσα ONE αποτελεί μείζον πλεονέκτημα για ολόκληρη την ΕΕ,** ιδίως επειδή η συντριπτική πλειοψηφία, αν όχι το σύνολο, των χωρών της ΕΕ θα καταστούν τελικώς μέλη της ONE. Μια ακμάζουσα οικονομία της ευρωζώνης θα συμβάλει στον πλούτο και το δυναμισμό ολόκληρης της ΕΕ, ενισχύοντας τη στήριξη της ολοκλήρωσης της ΕΕ από το κοινό τόσο εντός όσο και εκτός της ευρωζώνης.
- **Μια ισχυρή ONE θα τονώσει επίσης τον ηγετικό ρόλο της ΕΕ στην παγκόσμια οικονομία.** Μια εύρυθμα λειτουργούσα ευρωζώνη θέτει τις βάσεις για να διαδραματίσει η ONE ισχυρό ρόλο στο εξωτερικό, τόσο στη μακροοικονομική σφαίρα όσο και στον τομέα της παγκόσμιας χρηματοοικονομικής επιτήρησης και ρύθμισης. Η απόδειξη της ικανότητάς της να ενισχύσει τον εξωτερικό ρόλο της ευρωζώνης και να αναλάβει τις παγκόσμιες ευθύνες της θα έχει θετικές δευτερογενείς επενέργειες σε άλλους τομείς άσκησης πολιτικής όπου η ΕΕ επιδιώκει παγκόσμιο ηγετικό ρόλο, π.χ. βιώσιμη ανάπτυξη, αναπτυξιακή βοήθεια, εμπορική πολιτική, ανταγωνισμός και ανθρώπινα δικαιώματα.

Η υλοποίηση της σύνθετης αυτής ατζέντας απαιτεί πολιτική βούληση και αποφασιστικότητα. Η ίδια η επιτυχία της ONE δείχνει ότι οι πολιτικές πρωτοβουλίες και οι φιλόδοξοι στόχοι μπορούν να παραγάγουν σημαντικά οικονομικά, κοινωνικά και πολιτικά οφέλη. Για να ληφθούν τα οφέλη αυτά χρειάζεται απαραίτητα η συνεχής εμπλοκή όλων των μερών. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή θα ενθαρρύνει ευρεία συζήτηση των θεμάτων αυτών, το δεύτερο εξάμηνο του 2008, με τα υπόλοιπα θεσμικά της ΕΕ και άλλους συναφείς φορείς και με τους εμπλεκόμενους παράγοντες, επιδιώκοντας την επίτευξη ευρείας συναίνεσης επί των επιμέρους συνιστωσών της ατζέντας. Με βάση τη συζήτηση αυτή, η Επιτροπή θα επανέλθει με ενδεδειγμένες επιχειρησιακές προτάσεις.